

УДК 343.98

Філіпенко Н.С. ©

кандидат юридичних наук, доцент
(Харківський НДІ судових експертиз
ім. засл. проф. М. С. Бокаріуса)

DOI:10.31733/2078-3566-2018-3-126-131

ВИКОРИСТАННЯ ТВАРИН-БІОДЕТЕКТОРІВ ПРИ ПРОВЕДЕННІ СПЕЦІАЛЬНИХ ТА АНТИТЕРОРИСТИЧНИХ ОПЕРАЦІЙ

Проаналізовано окремі напрямки використання тварин у якості біодетекторів при проведенні спеціальних та антитерористичних операцій. Зазначено, що складність розкриття та розслідування терористичних актів, пов'язаних із застосуванням зброї, бойових припасів чи вибухових речовин обумовлена таким: стрімкою появою новітніх розробок у сфері озброєння; слабкістю системи контролю переміщення зброї, бойових припасів та вибухівки по лінії розмежування між ЗСУ та збройними терористичними угрупованнями; значним впливом ООС на соціально-демографічну структуру суспільства; зростанням стресового та психологічного навантаження на суспільство; збільшенням тенденцій до силового вирішення конфліктів, розповсюдженням проявів жорстокості та насилля; наявністю великої бази даних із відкритих масивів Інтернету щодо створення та використання зброї та вибухових пристроїв тощо. Для організації та ефективного проведення повномасштабної антитерористичної операції необхідна координація різних за підпорядкуванням та призначенням сил правоохоронних, військових та цивільних органів. Одним із важливих взаємодіючих підрозділів є кінологічна служба. Результативність використання собак-біодетекторів для виявлення і подальшого знешкодження вибухових речовин залежить від проведення взаємопов'язаного комплексу заходів, до яких належать: по-перше, ретельний відбір собак; по-друге, особлива методика тренування собак спеціального призначення для пошуку вибухівки; по-третє, відповідне ддресування собак-біодетекторів, що і було проаналізовано у статті.

Ключові слова: собаки-біодетектори, тероризм, спеціальні та антитерористичні операції, вибухові пристрої та речовини, зброя.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку державності в Україні дуже актуальним вбачається розвиток та удосконалення протидії різноманітним терористичним загрозам, адже наша держава вже близько чотирьох років живе в умовах проведення Операції об'єднаних сил Збройних Сил України (до 2018 року – Антитерористична операція). Як наслідок, станом на 1 квітня 2018 року під час бойових дій загинули 3784 українських військових. За різними підрахунками, у зоні ООС було вбито 2500–3000 мирних мешканців, серед них 242 дитини; 24 тисячі військових та цивільних було поранено на Донбасі або отримало каліцтва [1].

У положеннях Закону України «Про боротьбу з тероризмом» наведено таке його визначення: «тероризм – суспільно небезпечна діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я ні в чому не винних людей або погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей» [2].

Найбільш небезпечними та руйнівними наслідками визначаються терористичні акти, пов'язані із застосуванням зброї, бойових припасів чи вибухових речовин, оскільки створюють реальну загрозу для життя та здоров'я людей, спричиняють руйнування промислових, господарських чи оборонних об'єктів. Світовий досвід свідчить про особливу небезпеку терористичних замахів у місцях громадського користування: на аеро- та залізничних вокзалах, стадіонах, у школах, лікарнях, супермаркетах тощо.

Складність розкриття та розслідування названих злочинів обумовлена таким:

- стрімка поява новітніх розробок у сфері озброєння;
- слабкість системи контролю переміщення зброї, бойових припасів та вибухівки по лінії розмежування між ЗСУ та збройними терористичними угрупованнями;
- корупційні прояви, недоліки організаційно-господарської діяльності та дисциплінарного характеру в ЗСУ;
- значний вплив ООС на соціально-демографічну структуру суспільства (поява

© Філіпенко Н.С., 2018

великої кількості осіб, які демобілізовані із лав армії та мають бойовий досвід, високу військову кваліфікацію, у тому числі й в області вибухової справи);

- зростання стресового та психологічного навантаження на суспільство, виникнення панічних настроїв, що породжуються наявністю негативних військових, економічних та соціальних чинників;
- діяльність великої кількості неформальних об'єднань військового типу;
- збільшення суспільних тенденцій до силового вирішення конфліктів, розповсюдження проявів жорстокості та насилля;
- низька скоординованість дій силових структур при проведенні антитерористичних операцій;
- наявність великої бази даних із відкритих масивів Інтернету щодо створення та використання зброї та вибухових пристроїв;
- наявність у вільному доступі засобів так званого «подвійного» призначення, які можна використовувати як компоненти до саморобної вибухівки;
- значна поширеність в Інтернеті сайтів із відвертою екстремістською ідеологією тощо.

Зрозуміло, що для організації та ефективного проведення повномасштабної антитерористичної операції необхідна координація різних за підпорядкуванням та призначенням сил правоохоронних, військових та цивільних органів. Одним із важливих взаємодіючих підрозділів є кінологічна служба України.

На даний час кінологічна служба є структурним підрозділом штабу Головного управління Національної гвардії України. Вона є службою бойового забезпечення і призначена для організації і методичного забезпечення, ефективного використання службових собак в охороні громадського порядку, конвоюванні заарештованих та засуджених, в охороні та обороні важливих державних об'єктів, матеріально-технічного та військового забезпечення Міністерства внутрішніх справ України. Основними завданнями служби є такі: організація і розвиток системи службового собаківництва, його ефективне функціонування на підставі впровадження науково обґрунтованих методів управління органами й підрозділами служби кінології; організаційне та методичне забезпечення діяльності кінологічної служби; управління та координація роботи кінологічних підрозділів у мирний та особливий період тощо [3].

За минулі роки кінологами було здійснено понад 40 тисяч виїздів на місця вчинених злочинів, ефективно застосування розшукових собак сприяло розкриттю понад 20 тисяч злочинів. При пошуку вибухівки здійснено понад 2,7 тис. виїздів за сигналами про мінування об'єктів та проведено їх відпрацювання. Знайдено 76 кг. вибухових речовин, 67 вибухових пристроїв та боєприпасів, 225 одиниць вогнепальної зброї, 4794 набоїв до неї [4].

Також гострою соціальною проблемою є факт зростання числа випадків завідомо неправдивого повідомлення про загрозу вибухом. Підвищена загроза цього злочину полягає в тому, що поширення хибних дзвінків до оперативно-рятувальних служб, по-перше, відволікає значні ресурси фахівців від дійсно небезпечних загроз, адже у кожному випадку повідомлення про мінування вони змушені проводити увесь комплекс необхідних організаційно-технічних заходів з метою запобігання загрози терористичного акту; по-друге, зумовлює велику матеріальну і моральну шкоду; по-третє, викликає панічні настрої серед населення та порушує штатне функціонування підприємств, установ, організацій тощо.

Тому актуальність теоретичного і методологічного розроблення питань використання собак-бідетекторів для пошуку вибухових пристроїв та речовин при проведенні спеціальних та антитерористичних операцій не викликає сумнівів та є **метою** написання цієї статті.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Обрана проблематика була предметом досліджень С.С. Алексеєва, К.В. Антонова, В.В. Бірюкова, В.Д. Басай, П.Д. Біленчука, С.В. Діденка, О.П. Дубового, В.В.Каплунова, М.В. Корнієнка, Т.О. Коросташова, Ю.В. Ланцедова, Ю.О. Ланцедова, О.В. Одерія, М.В. Салтєвського, О.П. Снігерьова, О.С. Тунтула, П.К. Тимошенко та інших науковців. Разом із тим ряд актуальних і практично-значущих проблем потребують подальшого теоретичного опрацювання, зокрема, методики застосування саме собак-бідетекторів на місці небезпеки.

Виклад основного матеріалу. Робота на місці злочину, безумовно, розпочина-

ється із проведення фахівцями-вибухотехніками комплексу заходів, що включають в себе:

- 1) час, спосіб, особливості вчинення конкретного злочину;
- 2) тип вибухового пристрою (чи це заводські боеприпаси, чи саморобні вибухові пристрої), його потужність, місце імовірного закладення, можливі способи приховування, технічні умови виготовлення тощо;
- 3) спрямованість вибуху стосовно об'єкта чи предмета посягання (водія, пасажира або майна, що знаходяться в автомобілі, мешканця квартири, державного службовця, відвідувача певного місця чи приміщення, пішохода або групи людей, будівлі, дверних заборів, загороджень тощо) [5, с. 102];
- 4) мета використання вибухівки: як знаряддя проникнення у приміщення чи інші сховища (при крадіжках, пограбуваннях, розбоях) чи для безпосереднього вчинення злочину (навмисне знищення або пошкодження майна, умисне вбивство, заподіяння тілесного ушкодження) або як засіб насильства чи погроза застосувати насильство, небезпечне для життя чи здоров'я особи (при здійсненні розбою, захопленні і триманні особи як заручника) [5, с. 103].

Одночасно із названими фахівцями працівники органів досудового розслідування обов'язково здійснюють увесь комплекс гласних та негласних оперативно-тактичних заходів, спрямованих на таке:

- 1) окреслення приблизного кола підозрюваних осіб чи імовірних виконавців вибуху (випадкові особи, які не мають досвіду у вибуховій справі; особи «кустари» або ж особи «професіонали» високої кваліфікації), свідків і можливих потерпілих від злочину та місця їх можливої дислокації (адже саме від цього залежить тактика перемовин зі злочинцями та прийоми знешкодження вибухівки);

- 2) висування версій. Наприклад, підозрюваними особами або імовірними виконавцями вибуху можуть бути:

- неповнолітні особи, які цікавляться вибухотехнічною справою та є користувачами відповідних сайтів в системі Інтернет; систематично купують піротехнічні засоби та здійснюють їх підрив; притягалися до відповідальності за хуліганські дії; проживають поблизу «сірої зони» розмежування на Сході України або безпосередньо у зоні бойових дій; мешкають біля підприємств, установ та організацій, в яких зберігаються чи виготовляються вибухові речовини чи бойові припаси;

- раніше засуджені за вчинення злочинів, пов'язаних із застосуванням вогнепальної зброї, вибухових речовин (пристроїв) чи бойових припасів. Названі особи є дуже небезпечними, тому що мають злочинний досвід та вирізняються особливою зневагою до суспільних цінностей – життя, здоров'я, майна громадян та держави;

- військовослужбовці строкової (контрактної) служби Збройних Сил України, ветерани Афганістану чи інших «гарячих точок». Вказані особи складають підвищену суспільну небезпеку, тому що у переважній більшості мають психічні вади, викривлене військово-світосприйняття та, маючи бойовий досвід, не можуть адекватно оцінювати труднощі мирного життя. До того ж ці особи мають усі необхідні навички використання бойових припасів та вибухівки, із легкістю можуть зробити її самотужки;

- особи, професійна діяльність чи служба яких пов'язана (чи була пов'язана у минулому) із вивченням чи використанням вибухових речовин чи бойових припасів (працівники вибухотехнічних спеціальностей гірничодобувної та будівельної промисловості, геології, лісного господарства та інших, а також охоронці, особи, які транспортують вибухові речовини чи бойові припаси, завідуючі складів тощо) [5, с.104];

- особи, що страждають на певні психічні відхилення, чи особи, визнані неосудними, наприклад, хворі на піроманію;

- особи, що перебувають на обліках у правоохоронних органах та раніше вже перевірялися на предмет антисуспільних висловлювань, дій чи погроз вчинення терористичних актів;

- так звані «випадкові» особи, які висловлювали погрози у зв'язку з відмовою у позитивному вирішенні їх звернень до органів державної влади чи місцевого самоврядування, або ті, що знайшли вибухівку/боеприпаси, а після цього у них виникла ідея застосувати їх з кримінальною метою [6, с. 64].

Провівши комплекс необхідних оперативно-тактичних заходів, працівники підрозділів досудового розслідування поступають місцем фахівцям кінологічних підрозділів.

Як свідчать напрацювання фахівців [7; 8; 9], статистичні дані та практичний досвід діяльності кінологічних служб, використання спеціально навчених для пошуку та виявлення вибухових пристроїв чи мін собак-біодетекторів при проведенні спеціальних та антитерористичних операцій є ефективним у забезпеченні безпеки людей та збереженні об'єктів замаху.

Результативність використання собак-біодетекторів для виявлення і подальшого знешкодження вибухових речовин залежить від проведення взаємопов'язаного комплексу заходів, до яких належать: по-перше, ретельний відбір собак; по-друге, особлива методика тренування собак спеціального призначення для пошуку вибухівки; по-третє, відповідне дресирування собак-біодетекторів.

Розглянемо ці заходи більш докладно. Так, *відбір собак* для проведення їх підготовки для пошуку та виявлення вибухових пристроїв та речовин багато в чому залежить від їх породних особливостей. Собаки, що підлягають відбору для пошуку та виявлення вибухових пристроїв, повинні бути слухняними, мати переважно врівноважено-рухливу реакцію, високі пошукові робочі якості, природну витривалість, не повинні бути агресивними або лякливими. Велике значення для підготовки спеціальних собак для їх використання під час пошуку та виявлення вибухових пристроїв та речовин має їх цілеспрямоване виховання і підготовка цуценят [10, с. 125]. Тестування собак під час їх відбору слід проводити за такими напрямками: 1) реакція на несподіваний шум (галас); 2) ставлення до інших собак у псарні; 3) ставлення до незнайомих людей; 4) поведінка біля автомобілів (шум двигуна, вихлопні гази тощо); 5) поведінка в автомобілях та іншому транспорті, що рухається; 6) поведінка на великій висоті та в глибоких западинах; 7) поведінка під час гри, яка має на меті поновлення отриманих знань та навичок, здібності щодо поновлення раніше отриманих знань; 8) поведінка під час пошуку; 9) поведінка після того, як предмет пошуку вже знайдено, тощо [10, с. 126]. Теоретичні висновки вчених неодноразово підтверджені на практиці. Наприклад, після закінчення Сумського військового інституту ракетних військ і артилерії Андрій Кудінов десять років прослужив у ЗСУ, потім пішов на службу до Роменського Міжрегіонального центру швидкого реагування МНС, де пройшов навчання в кінологічному центрі. У 2014 році офіцера запасу призвали по мобілізації до Держприкордонслужби України – Сумського прикордонного загону. Оскільки у Андрія була вівчарка, якій на момент призову господаря виповнився рік, він забрав її з собою. Тим більше, що вона навчена для пошуку вибухових речовин на місцевості, а навчання не можна переривати ні на день. Із Сум Андрій з Ідою вирушили до Луганської області. Офіцер розумів, що для його вівчарки там буде гарна школа, а від неї – велика допомога місцевому населенню і бійцям, оскільки собаки цього виду служби використовуються для пошуку і виявлення вибухових речовин, а також вибухових пристроїв. «До нашого прибуття, там підірвалися два трактори, – розповідає майор Кудінов. – Коли місцеві жителі дізналися, що Іда – мінно-розшуковий собака, стали до нас звертатися по допомогу. Ми переглянули три поля загальною площею понад 200 га, на двох з них знайшли вибухонебезпечні предмети. Я працюю з Ідою з двомісячного віку, – каже Андрій Кудінов. – Для мінно-розшукової служби відбираються собаки зі спокійним характером. У них повинна бути нульова агресія, щоб вони могли працювати з будь-яким інструктором і в будь-яких умовах» [11].

Методика тренування собак спеціального призначення для пошуку вибухівки. Всього у світі використовується приблизно 19000 видів вибухівки як для військових, так і для промислових потреб. Собак тренують розпізнавати основні компоненти, які містяться в цій великій кількості речовині [12, с. 26-27]. Під час тренування собак привчають розпізнавати 9 різних вибухівок, які належать до основних хімічних груп, що містять: нітро-компоненти; нітрат-естери; нітраміни; неорганічні солі. Як вже зазначалося раніше, у своєму інтерв'ю Андрій Кудінов підкреслює: «Спочатку були загальні курси дресирування, а згодом розпочав навчання на вибухові речовини. З цуценячого віку вона грається з певним предметом, який стає для неї найдорожчим. Потім починається серйозний процес навчання на основі мотивації – цього самого предмета. Далі я нарощував роботу собаки із заміниками вибухових речовин. При навчанні використовуються імітаційні засоби вибухових пристроїв, а також спорядження-намордники, довгі повідки, спеодяг. Правила підготовки, відпочинку та догляду за собакою ретельно дотримуються. У вихованця має бути певний раціон харчування, щомісяця проводиться спеціальний медичний огляд» [11].

Сутність *дресирування собак-біодетекторів* полягає у виробленні у тварин стій-

ких рефлексів активного пошуку і виявлення на місцевості, в будівлях, житлових і нежитлових приміщеннях, транспортних засобах, вантажі й багажі відкритих і замаскованих вибухових пристроїв та зброї за їх комплексним мінімальним запахом і позначати їх. Але дресирування залежить не тільки від породи, темпераменту, статі та здібностей собаки, але і від кінолога, від взаємовідносин, які складаються між ним і собакою. Гармонійні відносини між людьми та собаками, з якими вони працюють, є запорукою успіху під час відповідної підготовки [13, с. 34]. Як зазначає у своєму інтерв'ю Андрій Кудінов, дуже важливо встановити контакт із собакою. Він тонко відчуває настрій, завжди відповідає вірністю і відданістю. Виховання постійно потрібно зацікавлювати. Наприклад, на заняттях з дресирування доводиться щоразу вигадувати щось нове, щоб робота собаці не набридла. Але тут потрібно враховувати і особливості характеру. Адже вона, як і людина, зі своєю харизмою, характером [11]. Таким чином, до основних умов якісної підготовки та використання собак-біодетекторів для пошуку вибухових пристроїв та речовин при проведенні спеціальних та антитерористичних операцій нами віднесено: вироблення у собаки рефлексу пошуку вибухівки та боеприпасів; створення під час кожного заняття різноманітних комбінацій запахів речей, продуктів та інших предметів, в які ховаються вибухові речовини; урізноманітнення умов і обстановки роботи, застосування великої кількості різних речей, транспорту тощо; постійне підтримування зацікавленості собаки до роботи; дотримання послідовності під час введення запланованих ускладнень у процесі занять тощо.

Висновки. Підсумовуючи викладене? вважаємо, що використання собак-біодетекторів для пошуку вибухових пристроїв та речовин при проведенні спеціальних та антитерористичних операцій – це актуальний та перспективний напрямок криміналістики, який потребує подальшого розвитку та удосконалення.

Бібліографічні посилання

1. Замість АТО – ООС: що змінюється? *Вголос*. URL: http://vgolos.com.ua/articles/zamist_ato_oos_shcho_zminyuietsya_314102.html.
2. Про боротьбу з тероризмом : Закон України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/638-15/page?text=%F1%EE%E1%E0%EA>.
3. Офіційний веб-сайт Національної гвардії України. URL: <http://ngu.gov.ua/ua/kinologichna-sluzhba>.
4. Практика оперативного використання службових собак у спеціальних службах і місії ООН. URL: <http://www.stattionline.org.ua/agro/43/4443-praktika-operativnogo-vikoristannya-sluzhbovix-sobak-v-specialnix-sluzhbax-i-misii-onn.html>.
5. Снігер'єв О.П., Філіпенко Н.С., Корнієнко М.В. Правові та організаційно-тактичні заходи використання службово-розшукових собак в ОРД: навч. посібник. Луганськ: ЛДУВС, 2008.
6. Біленчук П.Д., Ермаков А.С., Ломако З.М., Назаров В.С. Фиксация результатов применения служебно-розыскной собаки. Фиксация и изъятие образцов запаха // Фиксация результатов осмотра места происшествия: Справочное пособие для следователей. Киев: РИО МВД УССР, 1981.
7. Біленчук П.Д., Дубовий О.П., Тимошенко П.К., Салтевський М.В. Криміналістика: підручник. Київ: НАВСУ, 1997. 232 с.
8. Коросташова Т.О., Ланцедова Ю.О., Тунтула О.С. Курс лекцій з криміналістики. Основи одорології; за наук. ред. ОА. Кириченка. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2012. 56 с.
9. Прохоров-Лукін Г.В. та ін. Методика комплексного дослідження вибухових пристроїв, вибухових речовин і слідів вибуху. Київ: МІО України, МВС України, 2007. 218 с.
10. Быховский И.Е., Викторова Е.Н., Горин Ю.А. и др. Запаха человека // Осмотр места происшествия: Справочник следователя / Под ред. А.А. Леви. Москва: Юрид. лит., 1979.
11. Депо. Уа «Собака-сапер Іда». URL: <http://sumy.depo.ua/ukr/sumy/sobaka-saper-ida-rozumie-tri-movi-ukrayinsku-rosiysku-30042016120000>.
12. Винницький Л.В. Осмотр места происшествия: организационные, процессуальные и тактические вопросы (по материалам Казахской ССР): учеб. пособие. Караганда, 1986.
13. Отбор, дрессировка, повышение квалификации поисковых собак взрывчатых веществ: методическое пособие. Дунакеси: Респ. управление полиции, Училище дрессировки служебных собак, 1996.

Надійшла до редакції 10.07.2018

SUMMARY

Filipenko N.Ye. Use of biomedical animals for special and anti-terrorist operations. Separate directions of using dogs as "bio-detectors" for special and anti-terrorist operations have been analyzed. The article points out that the complexity of the disclosure and investigation of terrorist acts involving the

use of weapons, ammunition or explosives is due to the following: the rapid development of new developments in the field of weapons; the weakness of the control system for the movement of arms, ammunition and explosives along the line of delineation between the Armed Forces of Ukraine and terrorist groups in the east of the country; significant influence of the operation of the joint forces on the socio-demographic structure of society; the growth of stressful and psychological stress on people, the emergence of panic sentiments, generated by the presence of negative military, economic and social factors; the activities of military-type informal associations; an increase in social tendencies towards the violent resolution of conflicts, the spread of cruelty and violence; low coordination of actions of power structures during antiterrorist operations; availability of an extensive database in the open arrays of the Internet for the creation and use of weapons and explosive devices; availability of freely available means of so-called "dual" use, which can be used as components for homemade explosives; the significant spread of websites on the Internet with extremist ideology, etc.

For organizations and the effective conduct of a full-scale anti-terrorist operation, coordination of the various forces of law enforcement, military and civilian bodies is necessary. One of the important interacting units is the cynological service. The effectiveness of using bio-detectors for detection and subsequent neutralization of explosives depends on the implementation of an interconnected set of measures, which include: first, their careful selection; secondly, a special technique for training special purpose biological detectors for explosives; thirdly, the corresponding training of dogs-biodetectors, which was analyzed in the article.

Keywords: *dogs-biodetectors, terrorism, special and anti-terrorist operations, explosive devices and substances, weapons.*

УДК 343.985.7

Карпенко Р. В. ©

викладач

(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

DOI:10.31733/2078-3566-2018-3-131-136

ХАРАКТЕРИСТИКА ЕТАПІВ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗАПОДІЯННЯ ТІЛЕСНИХ УШКОДЖЕНЬ, УЧИНЕНИХ НЕПОВНОЛІТНІМИ

На основі аналізу думок науковців щодо поняття та сутності наукової категорії «етапи розслідування» сформульовано власне розуміння змісту цього поняття. Визначено сутність і завдання початкового та подальшого етапів розслідування заподіяння тілесних ушкоджень, учинених неповнолітніми. На основі аналізу практики розслідування злочинів виокремлено типові слідчі ситуації для кожного з етапів розслідування заподіяння тілесних ушкоджень, учинених неповнолітніми.

Ключові слова: *етапи розслідування, неповнолітній, тілесні ушкодження, початковий етап, подальший етап, типові слідчі ситуації.*

Постановка проблеми. Процес розслідування являє собою складну розумову діяльність слідчого, який на основі аналізу події минулого, що відображається у слідах, повинен відтворити обстановку вчинення кримінального правопорушення, виявити осіб, які вчинили злочин, та встановити інші обставини, що мають значення для справи. Будь-який розумовий процес, у тому числі й розслідування злочину, неможливий без чіткого розуміння цілей та кінцевого результату, а також шляхів досягнення цього результату, тобто засобів та методів діяльності. Необхідною умовою для досягнення мети розслідування є його планування, яке, у свою чергу, є початком організаційної діяльності слідчого по розслідуванню злочину. Планування розслідування є необхідною умовою ефективної організації роботи слідчого по конкретному кримінальному провадженню. Одним із принципів планування є його динамічність, тобто відповідність запланованих дій ситуації, що виникає на певному етапі розслідування. Періодизація розслідування, а саме поділення його на етапи, що характеризуються сукупністю властивої тільки цьому етапу інформації, є одним з фундаментальних понять у методиці розслідування злочинів окремого виду.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Теоретичним розробкам окремих криміналістичних методик приділялася значна увага вчених-